

агресією, трансформує актуальність подібних проектів в життєво необхідну для Запоріжжя, для Запорізького регіону перспективу повоєнного відновлення туризму як локомотиву відновлення економічного і соціального життя регіону, що забезпечить сталість розвитку і туристичної галузі, і сприятиме загальній стабілізації.

**Список використаних джерел:**

1. Бейдик О.О., Новикова В.І. Індустріальна спадщина: світовий та національний вимір. *Індустріальна спадщина в культурі і ландшафті: Матеріали III Міжнародної наукової конференції (м. Кривий Ріг, 1-4 жовтня 2008 р.): у 2 ч. / редкол.: В.Л. Казаков (відп. ред.) та ін. – Ч. 1.* – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. – С. 24- 29.

2. Дашевська І.М. Туристична перспектива промзони історичного Дніпрокомбінату м. Запоріжжя. *Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції Київського національного торговельно-економічного університету.* – К., 2016. – С. 307-309.

3. Дашевська І.М. До питання формування ресурсної бази індустріального туризму України. *Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції Запорізького національного технічного університету.* – Запоріжжя : Просвіта. – 2017. – Т. 1. – С. 100-102.

**Дащук Ю.Є.**

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри  
туризму і готельно-ресторанної справи  
Луцького національного технічного університету  
Луцький національний технічний університет  
м. Луцьк, Україна*

## **УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМИ ДЕСТИНАЦІЯМИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

За останні кілька десятиліть туризм став рушієм економіки та прогресу, який сприяє розвитку багатьох країн. Люди сприймають відпочинок як необхідність, а не як розкіш, що в свою чергу, стимулює розвиток малих територій, активізує створення нових дестинацій та цікавих туристичних продуктів. Виходячи з цього, туризм вимагає координації та співпраці між турагентами, туроператорами, туристами, органами влади, громадськістю для забезпечення сталого та ефективного розвитку територій та надання якісних туристичних послуг потенційним відвідувачам.

В останні роки країни, регіони і міста все більше усвідомлюють важливість системного та комплексного управління туристичними напрямками (територіями). Загальновідомо, що ефективне та розумне використання туристичних ресурсів території, співпраця для створення спільних турпродуктів, можуть перетворити занедбані регіони в економічно та соціально розвинені напрямки.

Одночасно з цим, з урахуванням нових глобальних викликів, зовнішніх загрозливих факторів (пандемії, війни, терористичні атаки, стихійні лиха, глобальна економічна криза і т.д.) та цифрової трансформації, зростає необхідність у підвищенні конкурентоспроможності та стійкості туристичних дестинацій, які функціонують на ринку вже багато років. Крім того, відзначається тенденція об'єднання кількох територій у кластери з метою просування спільного турпродукту. Таким чином, багато організацій, які займаються маркетингом території, туристично-інформаційними центрами та інвестиційними хабами, стикаються з необхідністю розширення своєї сфери діяльності, щоб стати багатофункціональними організаціями з управління туристичними дестинаціями (DMO).

В Україні дослідження особливостей формування туристичних дестинацій та структури взаємовідносин між суб'єктами ринку в процесі їх формування та розвитку досліджували такі науковці, як: Д. Басюк, М. Бойко, Н. Белоусова, Н. Корж, Ю. Забалдіна, А. Мазараки, С. Мельниченко, І. Смірнов, Т. Ткаченко та інші.

Європейська комісія з питань туризму визначає туристичну дестинацію як «територію, яка окремо ідентифікується і підтримується для туристів як місце відвідування й у межах якої туристичний продукт координується одним чи декількома закладами або організаціями» [1]

Управління дестинацією визначає процес, який передбачає скоординовані дії, спрямовані на контроль економічного, соціально-культурного та екологічного аспектів конкретної туристичної території. Це має здійснюватися місцевою владою та іншими зацікавленими сторонами у сфері туризму у партнерстві, дотримуючись принципів сталого туризму.

Основні принципи сталого розвитку включають в себе збереження ресурсів, соціальну справедливість, економічну ефективність та захист навколишнього середовища. Ця концепція є важливою у сучасному світі, де важливо забезпечити гармонійний розвиток, ураховуючи потреби сьогодення та майбутніх поколінь.

Впровадження принципів сталого розвитку у процесі функціонування туристичних дестинацій критично важливим для забезпечення балансу між економічним розвитком, соціокультурною справедливістю та збереженням природи [3]. Особливості впровадження принципів сталого розвитку в рамках управління туристичними дестинаціями представлено в таблиці 1.

Ці принципи та практики спрямовані на створення збалансованих туристичних систем, які приносять користь усім зацікавленим сторонам та зберігають природні та культурні ресурси для майбутніх поколінь. Це вимагає узгодженого підходу до розвитку туризму, де враховуються інтереси місцевих громад, забезпечується сталі доходи та враховується екологічна стійкість. Під такою системою туризм стає не лише економічним фактором, але й інструментом для збереження та підтримки навколишнього середовища та культурної спадщини для наступних поколінь.

**Особливості впровадження принципів сталого розвитку в рамках управління туристичними дестинаціями**

<b>Особливість</b>	<b>Характеристика</b>
Сталість природокористування	Забезпечення раціонального використання природних ресурсів. Контроль за експлуатацією природних об'єктів, лімітування викидів і забруднень, а також відновлення природних екосистем
Ефективне використання ресурсів	Впровадження технологій та практик, що сприяють раціональному використанню енергії та води в закладах індустрії гостинності. Сприяння місцевому підприємництву та використанню місцевих ресурсів у туристичній індустрії.
Залученість місцевих спільноти	Залучення місцевого населення до процесу прийняття рішень та розвитку туризму. Розвиток альтернативних форм туризму, які залучають місцеві громади.
Сприяння місцевій економіці	Заохочення розвитку місцевих галузей, підприємств та ремесел. Туристична індустрія повинна приносити користь місцевим громадам, стимулюючи підприємництво та створюючи робочі місця.
Культурна збереженість	Захист та підтримка культурної спадщини місцевих громад. Розвиток туризму повинен враховувати потреби та цінності місцевого населення.
Управління туристичними потоками	Розробка стратегій та механізмів управління для запобігання перенаселенню та зменшення негативного впливу на місцеве середовище.
Залучення галузей сталого розвитку	Впровадження інновацій та залучення технологій, спрямованих розвиток індустрії гостинності.
Моніторинг та оцінка	Постійне відстеження та оцінка впливу туризму на навколишнє середовище, економіку та соціокультурний аспект для вдосконалення стратегій та заходів.

Існуючий стан туристичних дестинацій України ще раз підтверджує важливість та необхідність продовжувати розвивати та вдосконалювати стратегії сталого розвитку, враховуючи зміни в тенденціях та попиті на туристичні послуги. Збереження природних та культурних ресурсів, активна участь місцевих громад у прийнятті рішень та впровадження новітніх технологій стануть ключовими компонентами для забезпечення сталого розвитку та подальшого залучення туристів у країну.

Якщо розглядати приклади ефективних та інноваційних напрямків управління туристичними дестинаціями Волинської області, то поряд з вже існуючими туристичними магнітами особливої уваги з точки зору менеджменту заслуговує село Жидичин, що входить до складу Луцької міської територіальної громади.

Ще 20 років тому село Жидичин у Луцькому районі було не дуже й помітне, хоча одне із великих поселень навколо Луцька. Тут, як і в більшості містечок України думали про землю, асфальт на дорогах та відсутність дитячих садочків – типові проблеми для сільських поселень. Однак з часом увага сільського населення змінилася, тут почали розвивати проекти, культурну спадщину та туризм.

У 2018 р. в Жидичині була зареєстрована команда місцевих активістів Громадська організація «Спільна справа+» [4], які поставили перед собою досить амбітні цілі: економічний, соціальний, культурний та екологічний розвиток села; актуалізація його історії та перетворення Жидичина на культурно-туристичний осередок; місце, де хочеться бувати, де хочеться жити. У 2019 році за підтримки місцевого монастиря ПЦУ команда відкрила Центр туристичної інформації «Zhydychyn Center» в Жидичині [5]. Протягом неповних чотирьох років він став центром культурного та туристичного життя сільської громади.

Серед короткострокових результатів: на території планується створення нових екскурсій, інтерактивних квестів, фото локацій, проведення навчальних заходів та організації креативно-мистецьких резиденцій щодо подальшого посилення туристичної привабливості села. В цілому, заплановано посилення використання території громади як культурно-рекреаційної та туристичної локації. Це дозволить нам сформувати фахове комунікації навколо Жидичина для подальшого розвитку його туристичної привабливості.

Серед довгострокових результатів розвитку туристичної дестинації Древній Жидичин варто виокремити такі:

– посилення туристичної привабливості місця як нового об'єкту показу на туристичній мапі Волині та України в цілому;

– подальша робота експозиційного простору та привернення уваги інвесторів, архітекторів, археологів, дизайнерів, істориків, пам'яткознавців, реставраторів, музеєзнавців, IT-фахівців до розвитку археологічного парку призведе до формування стійкого фахового ком'юніті навколо Жидичина та «ZhydychynCenter»;

– привернення уваги археологів України, Східної Європи, Світу отриманням чітких даних неінвазивних методів археологічних досліджень для майбутніх археологічних досліджень; презентація на наукових конференціях та практичних семінарах результатів проекту та геофізичного дослідження «невидимої» археологічної спадщини;

– формування передумов до подальшого розвитку Археологічного парку Жидичина сучасними інтерпретаційними методами задля виходу на міжнародні комунікаційно-презентаційних майданчиках.

Таким чином, ефективний менеджмент туристичних дестинацій є важливим елементом розвитку галузі та забезпечення сталого росту туризму та полягає в системному підході до управління всіма аспектами, що впливають на якість та конкурентоспроможність дестинації.

#### **Список використаних джерел:**

1. Белоусова Н.В., Любіцева О.О., Скоростецька О.О. Особливості формування туристичної дестинації як елемента смарт-міста. Географія та туризм. 2020. № 58. С. 3–10.
2. Щоголева І.В. Управління конкурентоспроможністю туристських дестинацій. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2017, вип. 32. С 105-112.

3. Анна Романова (2023) Створення ефективної dmo для туристичного розвитку територій. Посібник. URL: Режим доступу: [https://vumonline.ua/wpcontent/uploads/2023/10/Romanova\\_DMO\\_Guide-Book.pdf](https://vumonline.ua/wpcontent/uploads/2023/10/Romanova_DMO_Guide-Book.pdf)
4. Офіційна сторінка ГО «Спільна справа+» . URL: Режим доступу: <https://www.facebook.com/NGOWorkTogether>
5. Офіційна сторінка Центр туристичної інформації та паломництва «Zhydychyn Center». URL: Режим доступу: <https://www.facebook.com/ZhydychynCenter/>

**Дегтяренко А.О.**  
*студентка групи Тм-2, кафедри  
менеджменту і туризму*  
**Науковий керівник: Діденко А.В.**  
*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри  
менеджменту і туризму*  
*Комунальний заклад вищої освіти*  
*«Хортицька національна*  
*навчально-реабілітаційна академія» ЗОР*  
*м. Запоріжжя, Україна*

## **РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ**

Однією з основних в туризмі стала концепція стійкого туризму, яку прийняли на початку 1990-х років. Екологічний туризм є одним із найбільш актуальних напрямків туризму у сучасному світі. У зв'язку з цим сьогодні є актуальним дослідження питання перспективи розвитку туризму, зокрема екологічного туризму як нового напрямку рекреаційно-туристської діяльності. Зростання свідомості про природні ресурси та їх важливість для збереження екосистем допомагає визнати значення екологічної стійкості в туристичній діяльності, що сприятиме збереженню довкілля для наступних поколінь. В сучасних реаліях екологічний туризм відіграє значну роль у збереженні природних об'єктів та зменшенні негативного впливу людської діяльності на довкілля. Такий вид туризму спрямований на взаємодію з природою з мінімальним негативним впливом на довкілля. Екологічний туризм в Україні та у світі є важливим компонентом розвитку туристичної галузі й збереження природного середовища.

У 2023 році обсяг світового ринку екотуризму оцінювався у 216,49 млрд доларів США і, за прогнозами, зросте з 260,76 млрд доларів США у 2024 році до 759,93 млрд доларів США до 2032 року, демонструючи середньорічне зростання на 14,31% протягом прогнозованого періоду [1]. У 2023 році на Європу припала найбільша частка ринку екотуризму: 38,87% частки ринку екотуризму.

Згідно з визначенням Всесвітньої туристичної організації ООН (UNWTO), екотуризм належить до всіх форм туризму, заснованого на природі, де